

Församlingarnas berättelser

Många församlingar har redan haft samtalsprocesser om frågor relaterade till hbtq. Här får du ta del av sju församlingars berättelser och deras erfarenheter. Berättelserna kan hjälpa er reflektera över hur ni vill samtala i era sammanhang.

Vikten av att få tycka olika

Intervjuer och text: Lina Mattebo

Vilka? Vi möter John som var församlingsföreståndare under processen och Peter som var ordförande under processen. De är med i en medelstor församling i en storstadsförort.

Hur beskriver församlingen sin tro och gemenskap? Det ville John och Peter besvara i en ny församlingsordning för sex år sedan.

– I det arbetet landade vi oundvikligen också i församlingens vigelsyn. Vad tänker vi egentligen? Så vi bestämde oss för att ha en process i församlingen kring det, berättar John.

Efter att ha samtalat med församlingsledningen bjöd de in församlingen till flera så kallade församlingsråd, en förmiddag med samtal. Det fanns ingen tvekan från ledningen kring att påbörja samtalen, men de var medvetna om att det skulle kunna bli svårigheter.

– Vissa var tveksamma till att vi ens förde samtalen eftersom de menade att vi då öppnade för att det faktiskt var en fråga och inte på en gång slog fast att det var fel, berättar Peter.

– Men detta är en så stor fråga i vår tid att vi inte kunde sopa det under mattan och låtsas som att det inte finns. Och de flesta tyckte att samtalen var bra, säger John.

De började med att läsa bibeltexter om att man i en församling kan ha olika uppfattningar.

– Det var en viktig ingång att inse att vi kommer att tänka olika om detta och att det måste få vara okej. Vi har vårt centrum i Jesus, men kan ha olika tankar runt omkring, säger Peter.

– Ja, vi ville inte omedelbart snöa in på sakfrågan utan skapa ett bra samtalsklimat. I inledningen av samtalen sa vi också att vi inte har kommit hit för att argumentera, utan för att dela och lyssna, lägger John till.

Detta blev överlag en viktig grund i hela processen: Hur kan man ha en respektfull samtalsstund och vara enade fastän man har olika teologiska övertygelser? Det underlättade att församlingen sedan tidigare är vana vid att samtala och att arbeta med samtalsrundor.

– Det har skapat en kultur där det är lättare att säga som det är i sitt liv och har verkligen bidragit till församlingens utveckling, säger John.

Vid ett tillfälle bjöd de in en person som berättade om sina erfarenheter av att vara homosexuell och kristen i frikyrkan. Han gav också en teologisk bakgrund till hur han tänkte, och församlingen fick chans att ställa frågor.

– Det var viktigt att det inte bara blev teoretiska samtal. Det handlar ju faktiskt om människor som detta betyder jättemycket för, som har med deras identitet att göra, säger John.

Under processens gång kallade John också ihop två olika mindre grupper för samtal. Dels de yngre i församlingen, eftersom det var en tydlig generationsfråga, och dels de som var tydligt tveksamma eller negativa till samtalen.

– Vi ville att de skulle känna att de blev lyssnade på och att de kunde få prata ocensurerat vid det tillfället. Jag frågade också om detta är en frälsningsavgörande fråga för dem, och alla utom en svarade nej, säger John.

Varken Peter eller John hade själv landat i vad de tyckte innan processen, utan var båda två i en sökande fas. Det gjorde hela processen blev dynamisk. Inför ett av församlingsråden gjorde John för första gången en rejäl genomgång av alla bibeltexter som har någon koppling till hbtq eller vigsel.

– Jag insåg då att jag inte kan se att bibeln säger någonting om homosexuella relationer som vi tänker på dem nu, när två vuxna människor frivilligt väljer att leva tillsammans, säger John.

En annan viktig aha-upplevelse för honom blev att läsa i Apostlagärningarnas femtonde kapitel om hur den tidiga kyrkan löste sin första stora kris:

– De två falangerna möttes i en överenskommelse om att det inte finns något annat sätt att bli frälst än genom Jesus Kristus och hans nåd. Men den ena gruppen fick ändå göra ett tillägg, och utan det hade det kanske inte gått, säger John och fortsätter:

– Det blev en stor befrielse för mig. Kyrkan har i alla tider haft olika syn på dop, nattvard och församling. Så vi kan ha olika äktenskapssyn och ändå vara ett.

För Peter blev Romarbrevets fjortonde kapitel viktigt:

– Där ser vi hur sidor som tycker olika kan förstå varandra och mötas, säger Peter.

Processen pågick under ungefär ett halvår, fram till årsmötet. Samtalsprocessen hade mynnat ut i ett förslag till en formulering i församlingsordningen om att församlingens grundläggande tanke och undervisning är att äktenskapet är för en man och en kvinna, men att eftersom det i församlingen finns olika uppfattningar, och de vill respektera att det finns olika sätt att tolka och förstå Bibeln, kan en samkönad vigsel för en medlem ske i församlingen. En stor majoritet röstade för förslaget, men beslutet var inte enhälligt.

– I en bemärkelse är det en formulering som ingen på ytterkanterna är nöjda med. Och då kanske vi i en mening har lyckats, säger Peter.

Både John och Peter är väldigt nöjda över processen. Detta är några råd som de vill dela med sig av:

- Börja med att samtala om respekt, förhållningssätt och attityd. Hur godtar vi varandra som Kristus har godtagit oss även när vi tänker och tycker olika?
- Ta bibeln på allvar och låt sunda bibelutläggningar ta plats i processen.
- Lyssna på någon med egen erfarenhet av att vara hbtq-person. Men kom ihåg att det är en utsatt situation.
- Våga kalla mindre grupper av medlemmar till samtal, så att alla känner sig lyssnade på.
- Låt processen ta tid. Gå inte för fort till beslut.

När samtalet kör fast

Intervjuer och text: Lina Mattebo

Vilka? Vi möter församlingens nuvarande ordförande Nina och styrelseledamoten Jenny. De är medlemmar i en medelstor församling på en mindre ort.

Församlingens process började med att deras pastor blev tillfrågad om att viga ett samkönat par som inte tillhörde församlingen. Han ville tacka ja, men behövde församlingens stöd.

– Det aktualiserade frågan för oss i styrelsen, säger Jenny.

Styrelsen skickade ut ett brev till församlingen där de bjöd in till samtalskvällar om hbtq och samkönade äktenskap. Det fanns ingen tydlig handlingsplan eller mål med dem, utan syftet var enbart att börja prata.

– Vi var medvetna om det var en känslig fråga, men kanske inte riktigt var beredda på hur infekterat det skulle bli. Det blev ganska snabbt en polarisering, berättar Jenny.

De olika samtalskvällarna började med en föreläsning av en inbjuden talare som berättade om sin åsikt eller sitt perspektiv. Sedan följde samtal i mindre grupper och en avslutning med bön.

Nina gick med i församlingen när samtalen nyss hade påbörjats. En av anledningarna till att hon blev medlem var glädjen över att hbtq-perspektivet lyftes.

– Jag började delta i samtalskvällarna, och insåg ganska snabbt att det behövdes fler röster i rummet. Det fanns en grupp som var tydligt emot samkönade vigslar, och de var väldigt aggressiva och högljudda, berättar Nina.

Nina och Jenny beskriver hur den gruppen var emot att samtalen ens fördes, "kastade" bibelord mot dem som tyckte annorlunda, använde begrepp som "Guds eld" och "Jesu blod" i diskussionerna och uttryckte att det var självklart att tycka som dem om man var kristen.

– De andra som tyckte något annat blev knäpptysta, eftersom man då framstod som ogudaktig. Därför blev det väldigt viktigt för mig att sätta ord på det jag tyckte, säger Nina.

Pastorn inledde varje samling med att vädja kring tonaliteten, men det hjälpte inte. Nu, flera år senare, reflekterar Jenny och Nina kring vad som hände i de där samtalen. Vad är det som gör att någon vågar höja sin röst? Hur gör någon när de pratar: Ställer den sig upp, pratar den i micken, ropar den vid sidan av? Vem tar sig makt i rummet?

– Det skedde andliga övergrepp i de där samtalen medan många satt och tittade på. Men det var svårt att förstå vad som hände då, säger Nina.

I församlingen fanns inga öppna hbtq-personer, däremot anhöriga.

– Jag minns tydligt en person som sprang ut i förtvivlan och vredesmod med tårarna sprutande. Fy, vad hemskt det var, säger Nina.

Några gick ur församlingen i protest mot samtalen, och gick istället med i en annan församling.

– Det skapade stor rädsla: "Hjälp, vad händer nu? Nu går församlingen sönder", säger Jenny.

Samtalsprocessen tog styrelsens hela arbetstid under ett års tid. Allt kulminerade i att församlingen på årsmötet röstade kring om de hade förtroende för pastorn. Resultatet blev ja med stor majoritet.

Församlingen är dubbelansluten till Equmeniakyrkan och ett annat samfund som tydligt har tagit avstånd mot samkönade vigslar. Årsmötet beslutade därför också att församlingen skulle be deras andra samfund om guidning.

– Vi beskrev vår situation, att vi hade kört fast och bad om hjälp kring hur vi kunde gå vidare, säger Jenny.

För att få vila och hitta styrfart framåt bestämde sig styrelsen för att pausa samtalen tills de fick ett svar. De mest kritiska styrelseledamöterna valde att sluta och andra kom in, bland annat Nina som valdes till ordförande något år senare.

– Eftersom vi inte fick något svar sattes processen inte igång igen, säger Jenny.

Hon konstaterar att det är smärtsamt att tänka tillbaka eftersom det blev en väldigt sårig process. Nina känner sig trots allt stolt över att frågorna lyftes, även om själva processen inte blev bra, och ångrar inte samtalen.

I dag är församlingen på en annan plats, beskriver Nina och Jenny. Tiden har gjort sitt. Styrelsen har fått lugn och ro att jobba med annat. Församlingen har fått en ny pastor.

– Och de många medlemmar som stannade kvar i församlingen har nog en större tolerans för färg, att det är okej att inte vara svart eller vit, säger Jenny.

Styrelsen har försiktigt börjat prata om att lyfta frågan igen, men då skulle de göra mycket annorlunda. Jenny och Nina sammanfattar sina lärdomar så här:

- Ha en tydlig strategi och målsättning för vad ni vill uppnå med samtalen och hur ni ska göra det. Håll fast vid det.
- Ha en enkel, rak och transparent kommunikation som alla i styrelsen står bakom.
- Kom överens om extremt tydliga förhållningsregler för samtalen. Lär ut om härskartekniker och hur de kan bemötas.
- Ta hjälp utifrån – speciellt om ni är en liten församling. Anlita en moderator som kan hålla i samtalen och samtalsledare som kan hålla koll på att förhållningsreglerna följs och bryta in när någon går över gränsen.
- Ha tydliga ramar kring vad som ska pratas om vid varje tillfälle. Använd gärna samtalskort eller färdiga frågeställningar för samtal i mindre grupper.
- Använd olika verktyg för att skapa bred delaktighet i samtalet, utan att alla måste ställa sig upp och prata, som digitala omröstningar eller indikatorkort.
- Se till att ni kan erbjuda själavårdande samtal under processen.

Beslut utan omröstning eller debatt

Intervjuer och text: Lina Mattebo

Vilka? Vi möter Mirjam, som under tiden för processen satt med i styrelsen och ledde styrelsens process, samt församlingens föreståndare Johannes. De är med i en stor församling i en mellanstor stad.

Första gången församlingen på ett strukturerat sätt samtalade om hbtq och samkönade vigslar blev eftersmaken inte god. Upplägget var fyra samtalskvällar: en uppstartskväll, två kvällar då två inbjudna personer berättade varför de sa ja respektive nej till samkönade vigslar och ett bibelstudium.

– Det var ett ganska tråkigt samtalsklimat, med många som var arga, upprörda och dömande, säger Mirjam.

Johannes har samma upplevelse:

– En del var väldigt arga på dem som tänkte annorlunda, och kunde tvåla till dem offentligt.

Inför samtalskvällarna hade ledningen skickat ut en enkät till alla medlemmar. Upptakten var att samfundets kyrkokonferens skulle diskutera ordinerings av pastorer och diakoner i registrerat partnerskap. Men de lade även till frågor om församlingens egen inställning till samkönade vigslar i enkäten.

– Det var en bra tanke, att alla anonymt fick en chans att berätta vad de tyckte, så att inte bara de högljudda fick driva samtalet, tycker Mirjam.

Enkäten visade att en stor majoritet var emot välsignelse av partnerskap och samkönade vigslar.

– Så efter att vi hade redovisat enkäten lämnade vi samtalen, säger Johannes.

Men ungefär fyra år senare tog en mindre grupp medlemmar kontakt med styrelsen. De berättade varför de tyckte att det var viktigt att församlingen erbjöd samkönade vigslar och att styrelsen borde jobba för det. Mirjam blev utsedd till att leda processen vidare inom styrelsen och utformade ett upplägg. Det viktigaste blev att jobba med samtalsrundor där alla fick prata utan att någon annan kommenterade och inställningen att det är okej att prova tankar och att ändra sig.

– Det var förlösande att vi sa "Så här tänker jag just nu, men det kan ändras", säger Johannes.

Vid ett tillfälle fick styrelsen besök från föreningen Ekho som berättade om hbtq-personers situation i frikyrkan.

– Det blev en ögonöppnare att även den passiva inställningen hos oss har gjort att människor har farit illa, säger Mirjam.

Det styrelsen till sist landade i var en "sida-vid-sida"-inställning: att det i deras församling ska gå att leva med olika teologiska åsikter kring äktenskap och vigsel, precis som i dopfrågan. Men då måste det också gå att genomföra samkönade vigslar.

Frågan var nu hur de skulle ta detta vidare till församlingen. Under styrelseprocessen, som sammantaget pågick under två år, hade de informerat församlingen om att styrelsen jobbade med detta och att de skulle återkomma. Längre tänkte Mirjam att det inte skulle gå att undvika en omröstning i församlingen. Men de negativa erfarenheterna från de tidigare samtalskvällarna gjorde att de helst ville undvika det.

– Vi ville undvika en offentlig debatt, så vi i styrelsen bestämde oss slutligen för att ta ett beslut utan en församlingsomröstning, säger Johannes.

Så, på årsmötet informerade styrelsen om sin process, beskrev hur de vet att det inom församlingen finns olika åsikter – precis som i styrelsen – och att de ville undvika en omröstning för att göra det så lite sårigt som möjligt.

Dessa tre punkter lade styrelsen fram:

1. En arbetsgrupp ska gå igenom församlingens dokument för att göra dem språkligt mer inkluderande.
2. Församlingen vill vara mer inkluderande och vill inte göra skillnad på människor. Det är församlingens gemensamma tro på Jesus Kristus, inte sexuell läggning, som är grunden för dop, välsignelse, medlemskap och olika ledaruppdrag i församlingen.
3. Församlingen ska kunna tillhandahålla en pastor för samkönad vigsel vid behov, församlingens anställda pastorer får samvetsfrihet att välja vilka de vill viga.

Medlemmarna fick efter årsmötet möjlighet att protestera mot styrelsens beslut fram till nästa församlingsmöte, men ingen motion kom in. Några medlemmar tog dock kontakt med Johannes och sa att de nog inte kunde vara med i församlingen längre.

– Det är suveränt fina människor som gör viktiga saker i församlingen. Så jag bjöd in dem och andra som kände likadant till en samling där vi läste Bibeln, bad och funderade tillsammans. Jag tror inte att någon förändrade sig teologiskt, men efteråt kände de att de kunde stanna kvar i församlingen eftersom deras hållning respekterades.

Både Mirjam och Johannes är väldigt nöjda med både processen och beslutet.

– Jag tänkte att det behövde bli en process med en kostnad, men vi hittade en väg runt en debatt i församlingen. Och för oss i styrelsen var det jättespännande att brottas med detta på ett icke-dömande och konstruktivt sätt, säger Mirjam.

Johannes håller med, och för honom innebar processen så småningom att han ändrade ställning, nu viger han även samkönade par. Mirjam tycker på ett sätt att det är synd att församlingen inte fick möjlighet att genomgå samma givande process som styrelsen, men är samtidigt övertygad om att det hjälpte församlingen att ta ett formellt beslut.

– Nu när det inte är så mycket som står på spel är det enklare att ha konstruktiva samtalsprocesser. Man behöver inte blanda ihop det strukturella beslutet med utbildningsinsatser, säger hon.

Att vänta in rätt tid

Intervjuer och text: Lina Mattebo

Vilka? Vi möter församlingens föreståndare Stina och församlingens ordförande Björn. De är med i en medelstor församling på en mindre ort.

Som föreståndare och ordförande hade Stina och Björn länge velat ta upp samkönade vigslar i församlingen.

– Men vi väntade på att tiden skulle bli mogen. Vi ville fatta ett positivt beslut och att det skulle gå så smärtfritt som möjligt, berättar Stina.

Samtidigt ville de inte vänta för länge.

– Det viktigaste är att man tar tag i diskussionen innan det faktiskt finns ett case i församlingen. Det går säkerligen att lösa ändå, men det blir mycket mer känsligt, konstaterar Björn.

Församlingen hade samtalat om homosexualitet och samkönade äktenskap tidigare, bland annat när Stina anställdes som pastor. Under anställningsprocessen var hon tydlig med att hon var positiv till välsignelseakter för samkönade par (det var innan samkönade vigslar erbjöds i Sverige). När församlingen bestämde sig för att anställa Stina som pastor var det därför några som lämnade församlingen.

– Men det hade med församlingens demokratiska beslut att göra, att majoriteten tyckte att det inte var ett problem, inte med Stina i sig, betonar Björn.

Under hösten 2016 kände Stina och Björn att det var dags, och tog upp frågan i styrelsen.

– En av våra grannförsamlingar hade pratat om detta under flera år och det hade blivit väldigt såriga samtal. Därför ville vi att processen skulle pågå under en relativt kort tid, berättar Stina.

Styrelsen gjorde en tydlig plan för processen och bjöd in församlingen.

– Vi var noga med att skicka ut tydlig information om alla tillfällen och när beslutet skulle tas. Alla skulle ha en chans att vara med och ingen skulle kunna säga att det inte hade gått rätt till, säger Björn.

Till den första samlingen hade de bjudit in en pastor och själavårdare de fått tips om, som pratade om hur man kan leva i församlingen med olika åsikter i en känslig eller viktig fråga.

– Det startade ett gott samtal om att vi ska försöka vara rädda om varandra i den här processen, säger Stina.

Nästa steg var en samtalskväll dit de hade bjudit in två pastorer från samfundet där en var för och en emot samkönade vigslar. De hade varsitt anförande och fick berätta varför de tänkte som de gjorde.

– Jag tror att det var bra att ha dem samma kväll. Annars hade samtalet lätt kunnat bli mycket mer polariserat, säger Björn.

Efter detta kom önskemål från församlingen om ett bibelstudium. Stina förberedde och höll i ett sådant, där hon gick igenom alla bibelställen som på något sätt kan handla om homosexualitet.

– Jag berättade att det går att tänka så här och så här, men jag förklarade också varför jag resonerar som jag gör.

Överlag tycker både Björn och Stina att samtalen i församlingen gick bra, även om det var jobbigt och känsligt för många på olika sätt.

– Några grät under processens gång för att det var en viktig fråga som berörde dem på djupet. När beslutet var fattat grät några av lättnad och andra av sorg. Jag vet att några från nej-sidan tyckte att det var väldigt jobbigt att vara i minoritet eftersom det var en viktig fråga för dem, utifrån deras bibeltolkning, berättar Stina.

Själva samtalsprocessen pågick i ungefär en månad. Björn förberedde sig väldigt noga inför församlingsmötet där beslutet skulle tas, bland annat kring att formulera vilket beslut de skulle fatta.

– Vi var angelägna om att det inte skulle bli en större fråga än nödvändigt. Därför blev förslaget till beslut att vi skulle förtydliga vigselpolicyen, där det då bara stod att vi viger, till att säga att vi erbjuder både samkönade och olikkönade par vigsel. Vi ville inte fatta ett beslut för eller emot samkönade vigslar, och den formuleringen kändes så likvärdig som möjligt, säger Björn.

Förslaget godtogs med tydlig majoritet, men det var inte enhälligt beslut.

– Några valde att lämna församlingen. Jag sa till dem att det var jättetråkigt och sorgligt, men att jag respekterar deras beslut. Samtidigt var det ett gäng ungdomar som hade varit med i verksamheten länge som valde att bli medlemmar i samband med detta. Så ungefär lika många gick med som gick ur, säger Stina.

När de nu tänker tillbaka på processen kan de inte tänka sig att den kunde ha blivit bättre. Processen ledde inte till några bestående konflikter, och ett år efter beslutet fick Stina frågan om att viga ett samkönat par, och kunde tacka ja.

De här råden vill Stina och Björn skicka till andra församlingar:

- Fatta beslut innan det blir en personfråga, så att ni inte utsätter en enskild person eller ett par för den utsattheten.
- Be om råd från andra församlingar som har genomgått en liknande process.
- Vänta tills tiden är mogen, men dra inte ut på processen mer än nödvändigt.
- Börja med undervisning kring ett gott samtalsklimat och hur man kan leva med olika teologiska åsikter i en församling.
- Låt båda sidor komma till tals – gärna under samma tillfälle, så att det blir ett mer nyanserat samtal.
- Förbered tillfället då beslutet ska tas väldigt noga. Bestäm vad det är ni ska ta beslut om, undvik värdeladdade ord som ”Ska vi bara viga” och se till att propositionsordningen blir korrekt.

Att bli aktivt välkomnande

Intervjuer och text: Lina Mattebo

Vilka? Vi möter församlingsföreståndaren Fredrik och pastorn Lars. De arbetar i en stor församling mitt i en storstad.

– Vår församling har välkomnat hbtq-personer som medlemmar och vigt samkönade par sedan flera decennier. Så för oss handlar arbetet nu om hur vi kan bli aktivt välkomnande, säger Fredrik.

När han började som föreståndare för församlingen gjorde han det med ambitionen att församlingen skulle bli tydligare profilerad som en hbtq-inkluderande församling.

– Jag ville göra allt det goda arbetet i församlingen mer synligt.

Lars och Fredrik betonar att arbetet med att bli inkluderande inte slutar när församlingen till exempel har tagit ett beslut om att erbjuda samkönade vigslar, utan att det handlar om ett ständigt lärande. Så hur blir man aktivt välkomnande? För deras församling har dessa fem punkter varit viktigast:

1. Berätta tydligt att hbtq-personer är välkomna.

– Det räcker inte att vara välkomnande om vi inte berättar om det. Otydlighet kan skapa en osäkerhet hos hbtq-personer och då är vi inte är så välkomnande i praktiken, säger Fredrik.

Därför har församlingen på olika sätt arbetat med att synliggöra att de är en hbtq-inkluderande församling, i alltifrån texter på hemsidan till hur gudstjänstledaren hälsar välkommen.

– Vi har också satt upp en regnbågsflagga i entrén. Det kan tyckas vara en liten grej, men det behövs för att skapa trygghet, konstaterar Lars.

2. Prata aldrig om ”vi och dom”.

Trots att församlingen sedan länge har bearbetat frågor kring hbtq teologiskt har det varit viktigt att återkommande påminna alla om att hbtq-personer redan finns i församlingen, och att många är nära vän eller anhörig till en hbtq-person.

– Därför talar vi aldrig som att detta gäller någon långt borta, utan väldigt många människor här och nu. Inkludering och välkomnande handlar ju egentligen om att alla ska kunna känna sig hemma oavsett parametrar. Så det gäller oss alla, säger Fredrik.

– Ja, frågorna om inkludering finns överallt, som att kunna tälta på vårt församlingsläger som budgetalternativ, att det finns kyrkfika för glutenintoleranta eller att ingen ska behöva ställas inför valet mellan kill- och tjejtoalett, säger Lars.

3. Synliggöra hbtq-personer i församlingen.

En viktig del i församlingens arbete har varit att skapa en trygg plats för hbtq-personer där de kan bidra med sina gåvor fullt ut.

– Vi har arbetat aktivt med att välkomna ledarskap, och hela tiden ge utrymme och fråga efter dessa fantastiska människors gåvor och kompetens i alla verksamheter, säger Fredrik.

Att hbtq-personer frontar musiken, är gudstjänstledare och söndagsskolelärare ska vara så självklart att man inte tänker på det.

– Jag tror att det är otroligt mycket viktigare vilka som syns i gudstjänsten, finns med i ledande funktioner och vad som sägs i gudstjänster än att vi gör en hbtq-gudstjänst nu och då, säger Fredrik.

4. Betona att evangeliet är utgångspunkten.

Några i församlingen har uttryckt en viss rädsla över att den ska bli en ”regnbågsförsamling” eftersom de tänker att det är en politisk fråga, som att ta ställning för ett visst politiskt parti.

– Därför är det viktigt att jobba med evangeliet och Bibeln som utgångspunkt, och att predika om hbtq utifrån Jesu liv, död och uppståndelse. Det är en del av evangeliet att aktivt välkomna den som ingen annan välkomnar. Det är inte en separat politisk fråga utan en kristen hållning vi vill lyfta fram i smått och i stort, säger Lars.

– Vi betonar ofta varför vi jobbar med inkludering. Eftersom vi är en kyrka är evangeliet locket som drar detta: att alla ska få ta del av Guds kärlek, poängterar Fredrik.

Dessutom har en vision och värdegrund för församlingen arbetats fram.

– Värdegrunden beskriver evangeliets kärna och vad det får för konsekvenser i praktiken. Det är en strävan och en sorts världsbild vi beskriver. Den hjälper oss att inte hamna vilse, säger Fredrik.

– Vi hamnar lätt i individuella bekännelser idag, att vi måste säga att "Jag tycker att det här är svårt" eller "Jag tycker inte om detta och detta". Men genom att vi har antagit värdegrunden kan vi alla vila i den och glädjas över allt gott som händer, lägger Lars till.

5. Lyssna och vara öppen för att lära sig.

Även om församlingen har tagit många steg till att bli mer hbtq-inkluderande, finns fortfarande mycket att jobba med.

– Vi gör till exempel ett misstag varje gång det inte finns med en hbtq-person i samtalet om inkludering. Den som vet hur det är att leva som hbtq-person bör inte bli talad om, utan alltid ha ett företrädare i samtalet, säger Fredrik.

– Detta är en process, där vi hela tiden lär oss mer och där det är viktigt att lyssna aktivt, säger Lars.

Ungefär en kväll i månaden bjuder församlingen in till samlingar som på något sätt berör hbtq, ofta i samarbete med föreningen Ekho. De har även arrangerat bokcirklar, filmkvällar med efterföljande samtal med mera.

– Det är samtidigt viktigt att detta inte blir en separat fråga, utan att det hela tiden vävs in på ett naturligt sätt i predikan, i förbönen, i församlingens samtalsforum och i ett visionssamtal i församlingens styrelse, säger Lars.

Att våga väcka frågan

Intervjuer och text: Sara Grant

Vilka? Vi möter församlingens två pastorer Krister och Rickard. Församlingen är en mellanstor landsbygdsförsamling som samverkar med ett annat samfund.

Det som aktualiserade frågan om samkönade vigslar var inte en enskild händelse eller att församlingens pastorer krav utifrån att ta ställning, utan något som växte fram. Nya människor började söka sig till församlingens gemenskap, bland annat genom Alpha-kurser.

- Jag uppfattade att de som kommit till oss, som levde i samkönade relationer, absolut kände sig respekterade. Men det räckte inte med det, särskilt inte när det kom människor som ville bli ett med gemenskapen i församlingen, säger Krister.

Rickard hade upplevt hur vigselfrågan ibland skymde det väsentliga.

- Bland annat när vi skulle plantera en ny församling. Frågan blev så stor att den stod i vägen för det väsentliga. Jag kände att vi måste reda ut det här, annars kan vi inte föra ut huvudbudskapet.

Processen med att börja samtala om samkönade vigslar började med en mindre samtalsgrupp som pratade om boken "Välkomna varandra". Sedan växte det vidare till samtal i styrelsen, och så småningom togs frågan upp på församlingsforum.

- Jag var ärligt talat lite rädd för att ta tag i det som föreståndare, för att jag visste att det fanns olika tankar kring det. Jag var osäker på hur processen skulle gå i en så känsloladdad fråga. Men jag insåg också att nu måste vi ta tag i det, säger Krister.

- Ja, det kändes att tiden var mogen, håller Rickard med.

Samtalen i styrelsen pågick i över ett år, och även om det fanns – och fortfarande finns – olika åsikter i frågan, var samtalsklimatet bra.

- Alla kände att det här vill vi prata om, och vi vill klara av det på ett bra sätt, säger Krister.

När man så småningom kallade till församlingsforum handlade det konkret om att göra nya skrivningar i församlingsordningen.

- Det var den faktiska frågan, att ändra formuleringarna i det som stod om vigselordningen, säger Rickard.

- I huvudsak gick det väldigt bra att samtala om det. Vi som pastorer föredrog olika hållningar i frågan, både traditionella och mer öppna, och hur man kunde tänka kring detta.

Ganska snart kom man fram till att detta var en fråga som det var okej att tänka olika kring, och att det man hade som församling var för bra för att låta det förstöras eller splittras över en fråga som inte kändes central. Därför ville man inte heller hamna i en situation med en omröstning.

- I en omröstning skulle allt ha ställts på sin spets, man skulle ha varit tvungen att tänka si eller så. Nu bestämde vi oss för att tänka generöst, att det här inte var någon avgörande kristen fråga, utan att frågan om vigsel kunde flyttas ut i periferin, berättar Krister.

Samtalen blev en levande process, som bidrog till att församlingen utvecklades.

- Från början lade styrelsen fram ett förslag på en förändrad skrivning, men det fick vi ganska snabbt backning på och fick formulera om, berättar Rickard.

Efter tre församlingsforum, under en tidsperiod på drygt tre månader, hade församlingen landat i ett beslut. Det blev ingen ändring av skrivningarna, utan man strök helt enkelt hela formuleringen. I församlingsordningen finns inte längre vigselordningen kvar, inga vigslar utförs i församlingens regi.

- Vi kunde "komma undan" med det för att vi inte har så många unga vuxna i församlingen, vi har inte någon gång haft en vigsel hos oss, säger Rickard.

- Så på ett sätt fick alla jämka sig lite grann. Men vi står här idag och alla finns kvar i gemenskapen, säger Krister.

Båda pastorerna medger att det var vad de kunde känna oro över, att man i samtalen skulle komma fram till att det fanns så skilda uppfattningar att gemenskapen inte skulle hålla.

- Vi sa från början att vi måste orka med att tillhöra samma församling och vara en kristen gemenskap även om vi tycker olika. Men visst fanns tanken där: "Hur många kommer lämna?", säger Rickard.

Visst förekom det upprörda känslor, och det finns fortfarande skilda åsikter i både styrelsen och församlingen i stort. Men oenigheten gick aldrig för långt, eller till personliga angrepp, säger pastorerna.

Ett annorlunda sätt att närma sig frågan var att först definiera vad som utmärkte församlingsgemenskapen.

- När vi tog upp det började vi med att presentera en tanke: Vilka är vi som församling? Vad är vår identitet och hur har vi utvecklats? Genom att vi gav något till församlingen, de fick höra en beskrivning av hur vi tänkte att vi var som församling och de kände att de kunde inrätta sig i den visionen, så väcktes tanken att detta är vi och därför gör vi så här, berättar Rikard.

- Vi kom till insikt om att det gemensamma måste få stå före individerna, och att vi i respekt för varandra kunde underordna oss den gemenskapen, säger Krister.

Att öppna upp samtalet för en jobbig fråga har givit gemenskapen ett nytt självförtroende.

- Det gav oss råg i ryggen att känna att vi kan våga prata om annat också. Om vi kunde klara av att prata om detta känsliga, då kan vi också prata om andra lika känsliga saker. Det är fint, säger Rickard.

Att det var en fråga som inte bara hamnade i knät på pastorerna, utan var något man själva tog initiativ till, bidrog också till självförtroendet.

- I efterhand kan jag se att vi inte behövde vara så oroliga. Rädslan fanns där men vi kom igenom. Och som församling kan vi vara stolta över att vi har haft den här processen. Kanske borde vi gjort det för flera år sedan, men å andra sidan – hade vi gjort det för flera år sedan hade det kanske inte blivit så här bra, säger Krister.

Att vara tydlig med beslutet

Intervjuer och text: Sara Grant

Vilka? Vi möter församlingens föreståndare Martin. Förra föreståndaren Olof har bidragit med bakgrunden till församlingens inställning i dag. Församlingen är en medelstor församling på en mindre ort.

Martin ser det som att olika parallella processer lett fram till den hållning som församlingen har i dag. Redan för dryga 15 år sedan hade församlingen en samtalsvända kring frågan om samkönade äktenskap. Den initierades centralt av dåvarande samfundet.

- Det var material som skickades ut, man följde en process där man bland annat tittade igenom vad bibeln sa om äktenskapet och man hade ett antal diskussioner, även informellt, berättar Martin.

Den processen kulminerade i ett församlingsmöte om hur församlingen skulle förhålla sig till samkönade vigslar. En majoritet ville då att församlingen skulle bevara en traditionell syn på äktenskapet som något mellan man och kvinna.

– Vid mötet fattades ett riktningsgivande policybeslut, som bestod av två komponenter. Dels att anställda i församlingen inte skulle medverka vid samkönade vigslar, och dels att församlingens lokaler inte skulle upplåtas för samkönade vigslar, säger Martin.

Det är fortfarande ett gällande beslut. Hittills har ingen situation uppstått som väckt ett behov av att ompröva det, trots att det finns olika personliga hållningar inom församlingsgemenskapen.

– Redan när beslutet fattades fanns det enskilda röster som hade en annan åsikt, och det finns fortfarande ett antal olika åsikter. Vi är ingen åsiktsgemenskap, men ingen har drivit på för att riva upp det här beslutet.

Som pastor står Martin för den hållning som församlingen har, och det är också en inställning han delar som pastor.

– Det här är något som jag bearbetat för egen del och gått på djupet med redan för femton, tjugo år sedan. Jag läste så mycket argument jag kunde, för båda sidorna av saken, och ju mer jag studerade frågan, desto mer kände jag att jag stod för min hållning, att det finns en skapelseordning som är den springande punkten.

När frågan om samkönade vigslar blir aktuella i samhället och i Equmeniakyrkan som samfund i stort, är det viktigt att man har berett mark, när frågan kommer upp exempelvis i personliga samtal.

– Det får finnas mer än en åsikt i den här frågan. Men för mig som pastor handlar det om tre olika saker: Vilka åsikter får finnas? Vilka åsikter får förkunnas? Och vilken hållning ska råda i församlingen? Allt ska självklart kunna prövas, men som församlingens ledare måste jag ha något slags linje i vad som förkunnas.

När det kommer fram till ett avgörande beslut, som i denna församling där man har en tydlig policy, kommer ena sidan oundvikligen vara den som bestämmer. Hittills har det inte varit ett problem.

– Jag upplever att det finns en stor uppslutning bakom den rådande policyn, säger Martin.

För församlingen är frågan om samkönade vigslar inte heller den mest brinnande.

– Det är klart att det pågår samtal, i styrelsen och i andra forum, och jag vet att många läser "Välkomna varandra" och "Bekänna färg", men det är informella processer som pågår. Vi har inte valt att ha samtalskvällar eller liknande.

Andra processer är viktigare att leda och hantera just nu.

– Vi är en växande församling, vi ser många människor komma till tro och en spirande andlig förnyelse. Att ägna oss åt sidospår nu skulle göra att vi förlorade det goda momentum vi har, och det skulle vara förödande.

Just för att församlingen växer har det blivit viktigt att den uttalade policyn kring samkönade vigslar är väl känd. Den som närmar sig församlingsgemenskapen ska kunna göra det i full vetskap om församlingens hållning.

– När jag har medlemssamtal informerar jag redan då att ”Det här är vår policy och jag vill att du ska veta om det.” För vissa är vår inställning i frågan en förutsättning för att man ska vilja gå med. Andra har en annan åsikt, men tycker det känns bra att veta var församlingen står och att det är okej att de tycker annorlunda.

Att redogöra för församlingens hållning har blivit allt viktigare för Martin.

– Jag var inte lika tydlig i början, men jag har insett att jag borde ha varit det, så att vår inställning inte kommer som någon överraskning.

Även om samtalsprocesser inte är aktuella just nu, finns det situationer där Martin ser att församlingen skulle behöva ta upp frågan till en djupare diskussion igen.

– Om det skulle uppstå situationer på människors arbetsplatser, för de som jobbar i kommunal verksamhet eller som lärare inom skolan till exempel, där de skulle behöva ta ställning och kände att argumenten tryter. Då skulle vi behöva fundera igenom varför vi gör som vi gör.

– Dels om det skulle vara en intern process, säg en situation där någon som varit medlem länge kommer ut. Då skulle vi behöva ha en finkänslig, tydlig diskussion om vad vi är för slags gemenskap, och borra djupare på nytt kring de här frågorna.

En tredje situation där Martin ser att en samtalsprocess skulle vara nödvändig, är om skilda åsikter i frågan kring samkönade vigslar skulle påverka församlingens gemenskap negativt. Att alla får ha olika hållning i frågan får inte bara vara tomma ord.

– Om det skulle uppstå en situation där den interna respekten för varandra brister, eller om någon skulle ifrågasätta varför en annan är medlem i församlingen. Om någon, oavsett vilken hållning man har i frågan, skulle uttrycka sig på ett sätt eller behandla andra på ett sätt som försvårar för deras känsla av gemenskap. Då skulle vi behöva ta tag i det på nytt.